

ن‌گفته‌های محمدرضا عارف در گفت و گو با «آرمان ملی»:

گرفتن صندوق رای یعنی تشویق به براندازی

◄ رقیب برای مقابله به دوستان خودمان متوسل می شود

◄ امکان کناره‌گیری از انتخابات ۹۲ بدون دستور آقای خاتمی نبود ◄ دکتر ظریف دیپلماتی همه جانبه نگر می دانم

◄ پاسخ لاریجانی به نامه حوادث آبان ۹۸ هیچ بود ◄ متاسفانه حضور مردم را مشروط وعیت خودمان می دانیم

◄ مردم نیایدند مشروطیت‌ها زیر سوال می رود ◄ انتخابات ۱۴۰۰ بازی برد-برد ملت و حکومت باشد

به‌خاطر تایید یک همکار یا دوست بخواهم تلاش کنم.

◄ در این مقطع به تشریح تلاش‌ها برای تایید صلاحیت اصلاح‌طلبان می پردازید. چرا زمانی که از شما انتقاد می شد سکوت کرده بودید؟

آنهایی که باید بداندند به خوبی می دانند من چه کردم. تلاش برای رفع حصر در مجلس دهم داشتم. من نتیجه‌گرا هستم و نمی‌خواهم نتیجه به فرد ختم شود. فراسکویت در مجلس دهم داشتم که از نظر من هم صد نفر عضو هم وزن بودند و بنا به کادرسازی بود نه اینکه مثلا نماینده‌ای با حضور ۴ یا ۵ دورهای در مجلس حرف آخر را بزند. برخی که برای بار نخست نماینده مجلس شده بودند به میدان آمدند که راهبر د ما بود و خوشبختانه موفق شدیم. فعالان و چهره‌های کلیدی فراسکویت‌ها دیگر در مجالس قبلی به خوبی ظاهر شدند. ما برای فراسکویت امید اینگونه نبود. فراسکویت اقلیت مجلس پنجم ۸ تا ۱۰ ژنرال داشت و آنها همه کاره بودند و بقیه خیلی نقش ای نداشتند. برخی نمی‌خواهند عملکرد فراسکویت امید مجلس را به ببینند که اشکال ما نبود. ما نتیجه گرا بودیم و بر همین اساس قبل از کسب نتیجه گزارش کار نمی‌دادیم. بنا بود تشکیل کمیته رف حصر اعلام نشود تا بهتر به نتیجه مورد نظر برسیم. اما متاسفانه یکی افاضای این موضوع را اعلام کرد. یکی از روسای قوا به ما گفت اگر می‌خواهید به نتیجه برسید نباید تشکیل وغالیت کمیته رف حصر را اعلام کنید. من نشان دادم که اهل کار جمعی هستم. در دولت اصلاحات ، در مجلس و در عرصه جامعه مدنی، نخواستام خود را بر دیگر دوستان ترجیح دهم و نتیجه‌ای که از رویکرد ترجیح کنش جمعی بر دیگر افرادی در ای کشور، ملت و اصلاحات به دست آورده‌ایم، به مراتب بیشتر بوده است. من با مطالعه و البته تجربه آموخته‌ام، سیاست‌ورز خودمخور، خودخواه و تکرو و بنیام و خرد جمعی را مبنای حرکت جمعی قرار دهم.

◄ سکوت درباره کمیته رف حصر یک نمونه است اما اقتدر درباره موضوعات دیگر سکوت کردید که به شوخی می‌گفتند آقای عارف سکوت عارفانه می‌کند. همین سکوت باعث انتقادات زیادی به شما شد.

اشکال ندارد. انتقاد میکنند و ما هم از نظرات منتقدان عزیز استفاده می‌کنیم و از آنها تشکر می‌کنیم. برویکرد ما گفتگمانی است یعنی اگر به نفع گفتگمان باشد، صحبت می‌کنیم. یک برنامه برچا ۱۲۶ بندی در مجلس دهم داشتم، چرا به نقد آن نمی‌پردازند و نمی‌گویند آقای عارف به مردم گفتند اگر در مجلس فرقی داریم ما باید به، باید به این ۱۲۶ بند عمل کنید. یک نفر نماینده بگوید اصلا به بند مثلا ۶۷ورود

پیدا نکردید. اینکه آقای عارف چه کاره بوده هم نیست. آقای عارف هم یکی مانند بقیه است. می‌توانید بگویید آیا من ۱۰ دقیقه در مجلس راحت نشستم و کار خود را کردم؟ نمی‌تواند بگویند. یک نفر نمی‌تواند مدعی شود که آقای عارف در مجلس کار شخصی خودش را کرده است چون ماموریتی برای خودم قائل بودم که انسجام بخشی به فراسکویت و میدان دادن به اعضای فراسکویت بود و اگر لازم بود در بزنگاه‌ها وارد و دخالت می‌کردیم.در فراسکویت امید ساز و کار داشتمیم و پیش‌بینی‌های لازم برای هر برنامه‌ای وجود داشت. عموم اعضای فراسکویت اختیار داشتند و صحبت می‌کردند البته در موضوعات کلیدی با من مشورت می‌کردند مثلا راهبر در موضع رف حصر این بود که اعضا در نطق مطرح کنند چون در منطقه و استان دچار مشکل می‌شوند یعنی یک کلمه در تهران می‌گفت ، در شهرستان‌ها بر او برخورد میشد. من هر سال گفتم و در نطق سالانه‌ام هم هست که خواستار رف حصر شده بودم. برخی دوستان هم علاقمند به صحبت بودند که طبیعتا مطرح می‌کردند. این راهبر د را مطرح کردیم تا اعضای جوان فراسکویت بتوانند به مکلانشان بگویند همه نباید سیاستهای فراسکویت را بیان کنند. در رای دادن هم اینگونه عمل کردیم. اگر طرح‌هایی به نتیجه رسیده‌اند اقبل تصویب به عنوان طرح اصلاح طلبان مطرح می‌کردیم. چند رای است که می‌کرده؟ برخی طرح‌ها را من بررسی و تایید می‌کردم اما خودم امضای نمی‌کردم چون امضای من به سیاسی بودن طرح تعبیر می‌شد بنابراین امضای نخستن برای اعضای فراسکویت امید و امضاهای بعدی برای اعضای فراسکویت‌های دیگر بود. امضای من در طرح رف حصر عمومی جزو نخستین امضاها بود که متاسفانه فوریت آن به‌خاطر کوتاهی دو عضو فراسکویت که رای ندادند تصویب نشد. طرح‌های غفقه عمومی و طرح‌های مشابه آن سبب امریتی است که امضای اعضای فراسکویت را دارد و در سایر طرح‌ها سعی بر اجماع بود یا سایر نمایندگان. که نتیجه هم می‌گرفتم. تجربه مجالس گذشته و رفتار اعضای فراسکویت امید از یک طرف ومقابله رقیب با خودمان را داشتم. اینچا چون جای دفاع از اصلاحات است و من به‌عنوان نماینده این گفتگمان در مجلس بودم، می‌خواهم از رسم مرسوم تواضع کمی فاصله بگیرم و بگویم، تجربه مردان، کیاست و ابتکار و تدبیر به سکوت، ترجمه‌ای جعلی و پراخته‌مخالفان اصلاحات است.

◄ رقیب هم خودتان بودید در ذهن دارید در زمان انتخاب رئیس مجلس برخی از اعضای فراسکویت امید به ریاست انتخاب لاریجانی یعنی به رقیب شما رای دادند.

ما حزب نبودیم. در حزب هم تخطی می‌کنند یعنی یک حزب به حمایت از یک کاندیدا می‌پردازد و دبیر کل آن حزب رئیس ستاد کاندیدای دیگر می‌شود که واقعتا دبیر ماست و نمی‌توان منکر این موضوع شد. یک جبهه بودیم و حزب نبودیم که با تعلق هر یک از دو طرف در مورد هم‌راهی دوستان راضی هستیم. به عنوان مثال نمایندگان استان فارس آمدند تا درباره رای اعتماد به آقای چه‌رامی از ما اجازه گرفتند که خودشان تصمیم بگیرند. فراسکویت هم اجازه داد. گله از برخی دوستان دو آتشه اصلاح‌طلب این است که بر سر بزنگار دیگر می‌کنند که این رفتارهای اشتباهشان را به‌صورت خصوصی به خودشان می‌گفتم و اسم‌های آنها را داریم اما هیچگاه علنی اعلام نکردیم. خصوصی به آنها می‌گفتم تا خودشان را اصلاح کنند. به آنها می‌گفتم آقای خاتم نماینده نباید این کار را می‌کردید و اگر می‌خواهید کاری کنید بگویید. آقای حضرتی تصمیم داشت در یک مورد مخالف تصمصیم فراسکویت عمل کند و استعفا داد که فرادیش مخالفت با این استعفا را اعلام کردم که ایشان بازگشت. آقای حضرتی در چارچوب عمل کرد اما مشکل ما این است که برخی هنوز یاد نگرفته‌اند که در چارچوب عمل کنند.

◄ انسجام بخشی که اشاره کردید اهمیت زیادی دارد. اکنون در جریان اصلاحات تلاش برای این صورت می‌گیرد تا دچار اختلاف و انشقاق نشوند؟

بله. این روزها به این مسایل پرداخته می‌شود که جریان اصلاحات به سمت انسجام بخشی حرکت کند و به‌رغم همه اختلاف‌نظرها این کار بسیار سخت است. یک حزب نیستیم و تفکرات متفاوت است. تجربه دهه ۹۰ نشان داد آستانه تحمل اصلاح‌طلبان تا حدودی بالا است یعنی اختلاف نظر دارند اما در نهایت تمکین می‌کنند. پیروزی اصلاح‌طلبان در مجلس دهم وشورای شهر پنجم نتیجه این تمکین بود که ان شاء. در همین مسیر حرکت کنند و مجددا در یک رفتاری اجماعی و بر مبنای خرد جمعی در انتخابات ۱۴۰۰ حضور داشته باشیم.

شود که آقای عارف نگفت برای دور بعد هم می‌مانم و زمینه را برای ادامه کار شورای عالی با اعضا جدید و نشاط بیشتر و ان شاء… برای کار آمدی بالاتر در همان مسیر طی شده در ۹۰ فراهم کرد.

◄ همین سکوت باعث برداشت‌های مختلف از کنار رفتن شما شد

اشکال ندارد. همیشه حقیقت پنهان نمی‌ماند و زمانی مشخص می‌شود. من نمی‌گویم سکوت در همه موضوعات خوب است اما برحرفی هم خوب نیست. من من کردن و گفتن من رئیس شورای عالی و رئیس فراسکویت امید بودم هم قشنگ نیست. من چند بار از این عناوین استفاده کردم؟ احزاب در شورای عالی اصلاح‌طلبان همه کاره بودند و باید صحبت می‌کردند اما فقیر و آشتی … درست نیست. دوره شورای عالی که تمام شد باید از زیبایی صورت می‌گرفت که تصمیم گرفتیم ما را کنار رانجام دهیم و این دفعه شورای هماهنگی انجام دهد. شورای هماهنگی موسس این نهاد بود. می‌گفتند شورای عالی اصلاح‌طلبان غیر دموکراتیک است و خواستند دموکراتیک کنند. بنابراین یک پله جلو رفتند و افراد حقیقی را به تایید شورای هماهنگی رساندند.

◄ تصاویر نهاد اجماع ساز که منتشر شد، این سوال پیش آمد که چرا آقای عارف نیست. چرا نیستید؟

اولا قرار نبود باشم چون اگر قرار بود باشم که آن نامه را نمی‌نوشتم.

◄ یعنی اختلاف نظر داشتید؟

نه، صلح نمی‌دانستم، پس بهترین کار عدم حضور من بود. در رسانه‌ها گفتند از من دعوت کردند اما نپذیرفتم که صحیح نبود چون هیچ فردی از من دعوت نکرد. نه از من خواستند حضور داشته باشم و نه کوچکترین مشورتی با من درباره تشکیل این نهاد کردند و پس از تشکیل این نهاد هم هیچ‌جا کار بی‌ان نامدار ما برای توفیق این کار دعای نمی‌کنم.

◄ عنوان می‌شد که قصد کاندیداتوری در انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ را دارید. درست است؟

هنوز مشخص نیست .

◄ کاندیدا می‌شوید ؟

ما نگران حضور مردم در انتخابات بعد از انتخابات اسفند ۹۸ بودیم. بنابراین به‌صورت جدی وارد شدیم که بدانند در جریان اصلاحات آقای عارف هم برای کاندیداتوری آماده‌گی دارد. اگر به نیروی تواناتر، باتجربه تر و قطعاً جوان‌تر رسیدند، من قطعاً نباید وارد عرصه کاندیداتوری شوم . اگر احساس کردیم شخصیتی با شرایط لازم حضور ندارد، وارد می‌شوم. تجاربه که کسب کردم برای خودم یعنی حتی مخالفان معتزفد در میان همه دولت‌های بعد از انقلاب، دولت دوم آقای خاتمی و برنامه سیاسی شاخص است. در دانشگاه تهران هم شاخص بودن دوره‌ای که من ریاست را بر عهده داشتم نسبت به دوره‌های دیگر مشخص است، در وزارت ارتباطات و غیره هم همین تفاوت‌ها وجود دارد. اکنون هم اگر شرایط ایجاد کند، خدمتگزاری برای من افتخار است و اگر احساس کنم کاندیدا شدن ضرورتی ندارد، برای شخصیتی که کاندیدا می‌شوند، دعای می‌کنم و برای مشورت و اظهارنظر در مسایل کلی کشور در صورت تمایل آنها در خدمتم.

◄ در صورت کاندیداتوری اگر کاندیدای نهایی اصلاح‌طلبان نبودید، حاضرسهستید کنار بروید.

ما از یکسال پیش کار را آغاز کردیم. مشی و مرام من هم مسئولیت‌پذیری است چنانکه از ابتدای انقلاب هیچگاه برای هیچ پستی کاندیدا نبودم. یک نفر را پیدا کنید که بگوید آقای عارف گفته من می‌خواهم رئیس فلان نهاد باشم، طبیعی است که پیدا نمی‌کند. اما هر گاه خواستند مسئولیتی بر عهده بگیرم، اگر در شرایط توانایی‌پذیرش داشتم، قبول می‌کردم و تمام سعی و تلاش خودم را برای انجام خوب وظیفه و حل مشکلات آن سازمان به کار می‌گرفتم.

◄ سال ۹۶ آقای جهانگیری وارد عرصه و تایید صلاحیت شد اما به نفع آقای روحانی کنار رفت.

بحث سال ۹۶ این بود که تمام دوستان ما اصرار داشتند که فقط آقای روحانی به عرصه انتخابات وارد شود که شاید من تنها مخالف بودم چون نگران بودیم اگر آقای روحانی به هر دلیلی به انتخابات ترسد، هیچ اصلاحات نمی‌تواند بدون کاندیدا باشد. بحث بعد برخی دوستان می‌گفتند اگر شما کاندیدا معرفی کنید، آقای روحانی رارد میکند که من اعتقاد به جریان اصلاحات ایجاد می‌شود. چرا برنامه‌ای نمی‌کردیم امکان رد آقای روحانی هم وجود داشت. در یک جلسه عنوان کردم هر کاندیدایی معرفی کنیم، از آقای روحانی به جریان اصلاح‌طلب نزدیکتر است بنابراین ایشان حاشیه‌مان می‌شود. به آقای روحانی و یاران‌اشان کاندیدا می‌کند اما کاندیدای می‌خواهیم پس خودتان بگویید چه شخصیتی باشد. توضیه ما این بود که این فرد از میان اعضا دولت باشد و چند اسم معرفی کردیم تا میان آنها یکی را انتخاب گزینهای پیشنهادی ما آقایان جهانگیری، ظریف و … بودند. که در نهایت به آقای

آقای روحانی رسیدند. آقای جهانگیری از روز اول آمد که به این روند کمک کند. آقای جهانگیری کاندیدای پوششی صرف نبود بلکه آمد تا اگر آقای روحانی تا آخر ماند، کنار برود.

◄ برخی معتقدند اصلاح‌طلبانی را تایید صلاحیت می‌کنند که در صحنه انتخابات باقی‌بمانند تا تعدد کاندیدا سبب پیش‌رای مردم میان آنها و شکست اصلاح‌طلبان شود. این ادعا را صحیح می‌دانید؟

در این دوره من از تنوع کاندیداهاستقبال میکنم و هر شخصی که عقیده و حامیانی دارد که به میدان می‌آید اما اگر تا مرحله آخر انتخابات بمانند ، رای اشکن می‌شوند که درست نیست. نهاد اجماع ساز با یک‌ساز و کاری به این جمع بندی برسد که یک یا دو نفر تا مرحله‌ای به عنوان کاندیدای اصلاحات باشند و پس از آن فقط یک نفر در عرصه باقی‌بماند که البته این پرسه باید تایید اجماعی اصلاح‌طلبان را داشته باشد تا همه برای دفاع از او در صحنه حاضر

شوند.

◄ تابع تصمیمات نهاد اجماع ساز هستید؟

حالا که در حال نوشتن آیین نامه و ضوابط هستند. اگر من به این سوال پاسخ منفی بدهم، خودم رازبر سوال میریم چون رئیس این نهاد بودم. اگر رزبر سوال بروم می‌گویند «تو خودت محور زمین هستی» تا تو بشاه… ضوابط روشن، منطقی و تصمیم منطقی و اصلاح‌طلبانه گرفته شود و تحت تاثیر مسائل حاشیه‌ای قرار نگیرد که در چنین شرایطی مردم هم از اصلاح‌طلبان استقلال می‌کنند.

◄ این شایعه که روابط آقای خاتمی با شما تیره شده تا چه اندازه صحت دارد؟

روابط ما همیشه بسیار خوب بوده است و در طول دهه‌های گذشته من همواره از رهنمودها و نظرات مشورتی ایشان استفاده کرده‌ام. این شایعات هم شبهت برخی افراد و رسانه‌هاست. رابطه من و آقای خاتمی اظهر من الشمس است و ربطی به حضورم در دولت ایشان و موضوعات دیگر ندارد. قبل ازاینکه همکار رسمی آقای خاتمی در دولت بشوم، برای هر کاری با ایشان مشورت می‌کردم چون ایشان بزرگ‌تر ما بودند. تا امروز هم این مسیر ادامه دارد. ضمن اینکه من این سوال را تحریفی از رای می‌کنم. چرا من و آقای خاتمی باید اختلاف داشته باشیم؟ من همیشه ارادت خاصی به آقای خاتمی و ایشان هم اعتماد خاص به من داشتند پس چرا باید اختلاف داشته باشیم. وقتی آقای خاتمی در سال ۸۸ کاندیدا می‌شود، چه کسی رئیس ستاد ایشان می‌شود؟ شما فکر می‌کنید من در ۹۲ بدون نظر آقای خاتمی کنار می‌رفتم؟ امکان نداشت چون ما برنده بودیم. آقای خاتمی را یک فرد نمی‌دانم بلکه سمبل یک جریان و رهبر یک عملیات هستند.

◄ شما همیشه به گفتار آقسای روحانی وارد می‌شود و اصلاح‌طلبان در واکنش به این نقدها می‌گویند انتخاب ما در برای دور کردن خود از انتقادات است؟

اولا دوستان ما توجهی در بکار بردن واژه‌ها ندارند و یکی از مشکلات ما در جریان اصلاحات خودزنی است. نمایندگان مجلس دهم را چقدر تخریب کردند و حالا برخی آنها را به عرش می‌برند. ببینید جلاچه فرقهایی در مورد آثانی می‌زنند که روزی آنها را تخریب کردند. افرادی که کاندیدا می‌شوند، شناخته شده، برجسته و در خود توانایی مدیریت اجرایی کشور را می‌بیند. شرایط کشور ایجاب می‌کند که ائتلاف شود و یکی به نفع دیگر کنار رود که انتخاب میان خوب و خوب‌تر است نه بد و بدتر. بنابراین ضمن تایید تصمیمات، طبیعی است برای اصلاح امور و ویدتر از تخریف شعفا و ناکار آمدی‌ها باید نقد مشفقانه همراه با راه‌حل را بپذیریم.

◄ به هر حال جریان اصلاحات در سال ۹۲ کاندیدایی نداشت که بخواهد میان خوب و خوبتر ائتلاف کند. این بحث علویر

کنیم. عملکرد دولت آقای روحانی را چگونه از رای می‌کنید.

فردهای جدی به عملکرد دولت داریم و در حین کار هم هر وقت نقدی پیش آمد به آنها اعلام کردیم. یک جدی هم این بود که چرا به این نقدها توجه نمی‌کنند که آنها را اصلاح کنند. دولت می‌توانست بهتر از آنچه انجام داد، کار کند و مطالبات مردم را پاسخ دهد. دولت نتوانست به مطالبات مردم پاسخ دهد که یک نقد جدی به دولت هم همین موضوع است. در این نقدها باید به شرایط کار دولت هم توجه داشت و همکاری نهادهای دیگر با دولت مدنظر باشد و شرایط خارجی نباید نادیده گرفته شود اما در کل به دولت آقای روحانی انتقاد داریم حتی به عملکرد خودمان هم نقد دارم. انتظار داشتم دولت آقای روحانی در دور دوم به بررسی عملکرد خودش در دولت اول بپردازد و اشکالات را اصلاح کند اما به مسیر بدتری رفت یعنی فاصله گرفتن از جریان اصلاحات. احساس می‌کردیم به صحبت‌هایی که در جلسات با آقای روحانی و دولت‌مردان مطرح می‌شد، توجهی نمی‌کردند. در رسانه‌ها عنوان می‌کردند در جلسه با فراسکویت امید تصمیم به انجام اقداماتی گرفتیم اما هیچ‌وقت عمل نکردند و توجهی نداشتند.

◄ حالا هر چقدر گفتند شوه آقای روحانی به اصلاح‌طل

بان ی توجه بود اما در نهایت جامعه این دولت را بر آمده از حمایتهای اصلاح‌طلبان می‌دانند. در این شرایط تردیدهایی درباره اعتماد به کاندیدایی جریان اصلاحات ایجاد می‌شود. چرا برنامه‌ای برای جلوگیری ازبی‌اعتمادی ناشی از عملکرد دولت آقای روحانی به اصلاح‌طلبان دارید؟ اصلاح‌طلبان مسئولیت کارشان را می‌پذیرند. ما از مردم عذرخواهی کرده‌ایم اما رقیب در برخی خانواده‌ها بزرگ بود و باعث ندادرد. من در انتخابات مجلس در سال ۸۶ از انتخابات کنار رفتم چون در بررسی و تایید صلاحیت‌ها تندروی شده بود. این روند را در دهه ۹۰ هم شاهد بودیم. نمایندگان مجلس ۹۸ مثل تقوای یا دورهای قبل نداشت و تنها تفاوت این بود که اکثریت اعضای نیت نام کرده شورای عالی سیاستگذاری که مهمترین نهاد اصلاحات بود، درصلاحیت شدند که پیامش مشروطیت نداشتن این جریان بود که همین موضوع برای شورای عالی خیلی عجیب و تادسف بار بود، معنا نداشت دبیر کل کی که عضو شورای عالی بودند را درصلاحیت کنند. در صورتی که مشروطیت اداره تشکیلات حزبی آنها به تایید رسیده است. قبل از مجلس یازدهم، روند خوبی را طی و با جریان رقیب به تک تعامل و دوستی رسیده بودیم.

◄ منظور از مجلس دهم است؟

بله، مشخصه مجلس دهم تقاضم بین دو جریان اصلی سیاسی کشور یا حفظ جایگاه بود. یعنی تاریخی که میاحث سیاسی نبود، عملا دارای هم‌گرایی در نظر بودیم اما به محض طرح موضوعات سیاسی و برخی مسایل رفتاری دو جریان رو در روی هم بودند. در مسایل اختلافی هم اینگونه بود به‌عنوان نمونه اختلافات جدی در موضوع مسائل سیاست خارجی داریم ولی رفیق بودیم و رقیب دیگر از واژه هایی استفاده نمی‌کرد که قبل مجلس دهم در مورد اصلاح‌طلبان مطرح می‌شد.

◄ منظور از مجلس دهم است؟

بله، مشخصه مجلس دهم تقاضم بین دو جریان اصلی سیاسی کشور یا حفظ جایگاه بود. یعنی تاریخی که میاحث سیاسی نبود، عملا دارای هم‌گرایی در نظر بودیم اما به محض طرح موضوعات سیاسی و برخی مسایل رفتاری دو جریان رو در روی هم بودند. در مسایل اختلافی هم